

Izhaja vsak pelek.

Uredništvo in
upravnništvo:
Kopitarjeva ulica št. 6.

NAŠA MOČ

Naročnina znaša:

celoletna . . . K 4—
pololetna . . . „ 2—
četriletna . . . „ 1—
Posamezna št. „ 0'10

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA.

Stev. 17.

V Ljubljani, dne 27. marca 1914.

Leto IX.

Podporno društvo delavcev in delavk
ljubljske tobačne tvornice

vabi na

OBČNI ZBOR

ki bo v ponedeljek, dne 30. marca 1914,
takoj po končanem delu v »Ljudskem
Domu«.

Na njem govorita poslanca dr. J. Krek
in Gostinčar.

Dolžni ste, da pridete nanj!

Ko so gagale gosi...

(Premišljevanje ob dijaškem štrajku.)

V liberalni stranki je kakor v hiši, ki je na robu propada. V taki hiši ni mogoče vzdržati reda. Pamet izgubi gospodarstvo, nerazsodni paglavci pridejo do besede in skušajo rešiti položaj z ropotom in kravalom. Ti razposajenci so v veliki meri vzrok krvavih septemberskih žrtev, vzrok, da nas imajo vse Slovence nekateri za nezveste Avstrijce in ti so krivi tudi sedanjega dijaškega štrajka.

Ce presojamo ta štrajk s splošnega stališča, moramo biti veseli, kljub temu, da bo tudi marsikateri delavski oče bridko plačeval za zaslepljenega sina dijaka, veseli namreč, ker se vendar vidi napredek. Ni še dolgo tega, kar se je posrečilo tem elementom potegniti za seboj v zablodo vso javnost, danes se morajo spraviti nad nezrelo mladino, resni možje ne gredo več na lim.

Dijaki, ki so se ravnokar učili, da so v Rimu svojčas gosi z gaganjem resile kapitol in licejкам pač ni zameriti, če se dajo zapeljati, kadar se apelira na narodni čut, na korajžo za solidarnost, čuditi se pa moramo, da se pri nas dobi javna prižnica, s katere se daje zapeljancem korajža, kjer se zabloda odobrava in odkoder se vpliva gnojnica na tiste, ki hočejo ohraniti red in odvrniti pretečo nevarnost. Zanimivo bo tudi, kako bodo zapeljivci trkali na svojo narodnost in kako bodo razglašali za protinarodne, da, za sovražnike naroda tiste, ki so hoteli odvrniti šolnino več desetisoč kron, ki jo bodo morali plačati slovenski starši in ki bi se dala porabiti za toliko in toliko narodnih namenov, tiste, ki

so hoteli preprečiti novo gradivo za one, ki skušajo ob vsaki priliki dokazovati, da slovenski narod postaja nezvest, revolucionaren, da ne zasluži pravice in milosti, ampak trde pesti, ki ga edino more držati v pravih mejah...

Za delavce je slučaj važen tudi iz drugih vzrokov. Tudi med delavstvom je mnogo elementov, ki z razumom in treznim delom ne morejo priti do veljave, ker je obojega veliko premalo. Ti bodo skušali morda med delavstvom ob pripravnih priložnostih napraviti zgage in kravale, našuntati delavstvo do nepremišljenih dejanj v zavesti, da izgubiti nič ne morejo, v neredih pa imajo vedno dvomljivi elementi dobro pašo. In takih prilik bo dovolj, ker se marsikje obetajo delavstvu slabi časi. Takrat naj vsak ve, da se dandanes trdnjave ne rešujejo več z gaganjem gosi in vpitjem petelincev, ampak le z resnim, treznim, smotrenim delom. Kdor želi delavstvu boljše bodočnosti, je ne bo hujskal do nepremišljenih, nevarnih dejanj, ampak bo pridno delal za močno delavsko organizacijo, za našo Jugoslovansko Strokovno Zvezo.

Pesnik Zupančič primerja neke ljudi, ki nimajo samostojnih misli, z mrčesem, ki s haljo lastnikovo menja jo kraje za kraje.

Zrelo, zavedno naše delavstvo ne sme biti nikdar mrčes v plašču, s katerim bi se lahko igrali v vetru različni neodgovorni ušivci.

Beli nagelj zmaguje!

Na praznik sv. Jožefa so volili na Dunaju v III. volilnem okraju 48 občinskih svetnikov. Ves avstrijski katoliški svet je nestrpnost čakal, kako da izpade velika bitka med krščanskim ljudstvom in med tisto svobodomiselnostjo, ki se že zdaj 20 let bori, da vrže iz dunajske mestne hiše tiste krščanske socialce, ki so na Dunaju napolnili katoliške cerkve, ki so iz mesta skrajno zamenarjenega napravili veliko mesto, ki čisto nič za drugimi milijonskimi mesti ne zaostaja. Boj je bil hud. Svobodomiselnost judovstvo je z vso silo navalilo na kršč. socialce. Rdečkarija je napela vse svoje sile, da iztrga krščanskim socialcem Dunaj iz rok. A kršč. vojska je porazila združeno liberalno-socialno demokratsko svobodomiselnost

vojsko. Krščanski socialci niso le obdržali vseh svojih prejšnjih postojank, marveč iztrgali so soc. demokratom tudi okraj Ottakring, kjer so aprila 1913, torej še lani, socialni demokratje zmagali s svojim kandidatom Antonom Davidom, in sicer za vse večne čase, kakor je takrat kričalo in se pridušalo rdeče časopisje, ki zdaj seveda svoj strašen poraz zakriva, češ, da je rdečkarija v Ottakringu lani le slučajno zmaga. Nas ta zmaga res navdaja z velikim veseljem.

Po smrti rajnega nepozabnega dr. Luegerja je svobodomiselnost valovje na Dunaju strašno zapljuskalo. Ob državnoborski volitvi leta 1911. so bili na Dunaju kršč. socialci poraženi. Svobodomiselnost v Avstriji je zopet narastel greben. Kršč. Dunaja ne bo več. A dunajski kršč. socialci so dobro čas izrabili. Zdaj zopet visoko plapolajo nad Dunajem krščanski prapor. Beli nagelj zmaguje. Zmaguje, ker se dela, ker se ljudstvo organizira. Zmaga na Dunaju ne bo vplivala samo na Dunaju, ojači in okrepi krščansko zavest v celi Avstriji.

Občudovali in divili smo se prvim zmagam krščanskih socialcev na Dunaju. Na katoliško organizacijo med Slovenci so dunajske krščanske zmage bolj vplivale, kot to more misliti mlajši rod. Odločno pot naprej ne glede na levo in na desno, z liberalci k večjemu kompromis, nikdar sprave so nam pokazali krščanski socialci.

Trdno stoji dunajska krščanska vojska. Dobila je hudo bitko. Upamo in pričakujemo, da dobi ob bodočih državnoborskih volitvah nazaj tudi tiste državnoborske mandate, ki jih je svobodomiselnost osvojila leta 1911. največ zato, ker krščanska vojska ni bila dovolj urejena in ker je tudi bila razdeljena in je v lastnem taboru imela izdajalce. Ti izdajalci so tudi zdaj pozikšali spletakariti. So to ljudje, ki jim je šovinistična, pretirana narodnost več, kakor pa krščanska pravičnost. Ljudje, ki jih vodi neki Pantz in neki Kemetter, na katere se žal tudi Prometna zveza naslanja, dasi šteje v svojih vrstah tudi slovanske železničarje, povzdigujejo načela absolutne narodnosti nad krščansko idejo. Prav je zato, da se jih kršč. soc. stranka otresa.

Naša delavska organizacija, ustanovljena že leta 1893. v Idriji in Zagorju, ki je 21. julija 1894 z ustanovitvijo Slov. kat. delavskega društva v

Ljubljani stopila odločno na plan, pozdravlja zmago krščanskih socialcev. Saj smo se ob njih zmagah radovali, ob njih porazih ž njimi vred žalovali.

Letos je za naše organizacije velepomembna dvajsetletnica. Ne beležimo le dvajsetletnice ustanovitve Slov. kat. delavskega društva in časov, ko smo organizacijo slov. kat. delavstva uveljavili in jo po Slovenskem razširili, marveč pred 20 leti smo ustanovili Katoliško društvo za delavke, 27. oktobra leta 1894. se je ustanovilo katoliško akademično društvo »Danica«, kar je tudi kršč. soc. delavstvo oživilo in izšel je tudi leta 1894. prvi slovenski kršč. delavski list »Glasnik«.

Liki topli solnčni žarki so pa zadonele in navdušile vse dobro misleče ljudi, katoliške delavce pa naravnost otročje vzradostile besede, ki jih je izpregovoril takratni ljubljanski knezoškof, poznejši kardinal dr. Jakob Mišija 24. julija 1894. ljubljanski duhovščini, ki mu je čestitala h godu (»Slovenec« št. 167, 24. aprila 1894. Letnik XXII.):

Poleg obilega veselja, ki sem je užival pri cerkvenem obiskovanju po deželi, so mi zlasti mnogo radosti prinesli zadnji dnevi. V nedeljo (21. julija leta 1894.) se je namreč osnovalo slovensko katoliško delavsko društvo. Napočna načela se širijo v vse kroge in neizkušeni preprosti možje jih tem hitreje vsprejemajo. Med pripomočki proti temu so med drugim jako dobra taka društva. Zato vam priporočam novoustanovljeno društvo, da je podpirate gmotno in da tudi prevzimate včasih kako predavanje. To delovanje je jako hvaležno, ker so srca prostih mož zelo vsprejemljiva, če vidijo, da jih ljubimo in da jim želimo vsestranskega dobra. V lepi složnosti med seboj delujmo tako vsi v večjo čast božjo in v izveličanje duš!»

Kranjske deželne finance.

Liberalce in socialdemokrate vidimo v zadnjih letih opetovano v bratskem objemu. Nič novega ni več in nikogar ne more več presenetiti dejstvo,

možnost in boljša smrt v reki nego neprestano pasje življenje.

»Razvežem svojo galabieh (haljo) in skočim v vodo. Plavati znam dobro. Takoj vržem od sebe beli galabieh, ki je plaval po reki. Več strelcev je šlo vanj in smeh jih je spremljal. »Pes je mrtev« sem slišal oholo reči strelca. Medtem sem bil splezal k nekemu brunu pod ladjščem. Minute so se mi zdele ure. Čakal sem, dokler se vse ne umiri. Naposled je bil molk.

Plazil sem se ob obrežju, kolikor sem najboljši mogel in šel ob reki. Nekaj sem plaval, nekaj plezal, vedno pa se držal brega, ko sem zapazil malo sežnje od brega ladjo. Nekaj mi je reklo, da je tam zame pomoč in rešitev. Plaval sem k ladji in v trenutku sem bil na nji. Oj! Rešen sem bil — Allah bodi zahvaljen! — Ladja je bila last nekega agenta egiptovske vlade, — tajnega agenta, ki je bil za to, da je osvobodil sužnje, kakršnen sem bil sam, in poročal o Mahdijevem gibanju v Kairo. V malo dneh sem bil v Egiptu, v Wady Halfa in potem sem prišel v El Bab.

Toda Mahomet, ki je pred osmimi leti s ponočno karavano zapustil oazo Selima, ni bil Mahomet, ki se je vrnil. Prvi je bil lep, zdrav mladenič, močan in čvrsto raščen. Mahomet, ki se je vrnil, kakor Enoh Arden, poiskati ljubezni in novega življenja, je bil izpremenjen. Bil je suh in tenak, telo pokrito z mnogimi ranami in rameni upognjeni vsled težkega, nasilnega dela. Ni bil ne mlad,

ne lep; marveč star in potrta, kakor rjava bičje, ki se suši ob Nilu.

»Šel sem skozi vas, toda nihče me ni poznal.«

Ta beseda — Mahomet jo je prav tako izrekel — je cela žalostna povest sama na sebi.

»Pridem domov. Mati je bila umrla. Bratje me niso poznali. Ko sem jim pravil, kdo sem, so izprva mislili, da sem slepar. Nazadnje so mi verjeli. »Kje je Selima?« sem vprašal. Zmajali so z rameni. »Šla je,« to je bilo vse, kar so mogli povedati. »Kam?« Potresli so glave. »In Abdul Saffi?« Pokazali so proti njegovi hiši. »Tam je,« so djali. »

»Počakam do noči, nikomur ne zinem o svojem načrtu. Prišeci so mi pa morali, da nikomur ne povedo, da sem se vrnil domu. Potem grem. »Kam misliš iti?« me vprašajo bratje. »Iskat Selimo!« je bil moj odgovor.

»Približam se Abdulovi hiši. Stala je na koncu, nekoliko proč od vasi. Vrata v selamnik so bila odprta. Vstopim. Abdul je sedel prekrizanih nog na divanu. Ni me poznal. Pridem do njega. V desnem rokavu svojega galabieh sem imel nož.«

Tu je prenehal Mahomet in potegnil z rokavom svojega galabieh po čelu kot bi hotel s tem izbrisati iz spomina nekaj groznega.

»Vprašam ga: »Kje je pa Selima?« Obstal je. Spoznal me je, ker sem zapazil strah v njegovih zlobnih čeh. Ni mogel govoriti. Vprašam ga zopet. Z

Maščevanje nad Salimo.

Angleški: Ch. Rudy. Slovenski: Dr. J. K.

Preskočimo naslednje duševne in telesne Mahometove muke in kako so ga odvedli neke noči v gaj in izročili možu, ki je jezdil velbloda in kako so prišli po dvadnevem potovanju do oaze Selima. Tukaj so se sešle karavane od Khargeh s sužnji in so skupno krenili proti jugu skozi puščavo do Dongole in proti v Omdurman, kjer je bil največji svetovni suženjski semenj v najbolj črni pokrajini sveta.

Preskočimo tudi suženjska leta, ki jih je preстал Mahomet, — leta strašne vročine in žeje, divjih udarcev in verig, vezi in bičev, surovih besedi in nobene prijaznosti. Priklenjenega s tovarišem so gnali vsako jutro na rob reke, kjer sta cel vroči dan, bič nad hrbiti in silno žejo v goltancu morala skladati drva iz čolnov, ki so prihajali po Nilu doli. Vsak večer so ju gnali nazaj v ječo. Marsikak tovariš je umrl, drug za drugim, in ko je izdihnil, so razklenili verigo, ki je bil ž njo živi priklenjen k mrtve mu in prikovali so živega zopet k drugemu nesrečnemu živemu tovarišu.

»Pet mojih tovarišev je umrlo v osmih letih, kar sem bil v Omdurmanu,« mi je pravil Mahomet in je pokazal svojo brezzobo gornjo čeljust. »Za vsakega, ki je umrl, mi je čuvaj izdrl en zob iz ust. Dejal je, da mora pomniti, koliko mož sem jaz umoril. Enkrat mi je izdrl hotal.«

Pokazal mi je svoje sklepe in členke, globoko zajedene od verig in vezi. Razgalil mi hrbet in prsi mi je pokazal rane od biča.

»Vkljub vsemu sem imel samo eno misel — na Salimo. Takrat v ječi me je prevarila, da bi me rešila. Vem to. Abdul Sassi — Allah naj mu povrne — ji je dejal, da moram umreti, če se mi ne odpove. Odpovedala se mi je, da me reši. Kje je bila sedaj? Hotel sem jo najti. Poiskati sem jo hotel tako daleč, ali še dalje, kot Iskandria (Aleksandrija) in jo najti, — če je Allahova volja. To mi je dalo moč desetih mož. Sklenil sem tudi, da umorim Abdula.«

Razburjen je tu Mahomet stisnil pesti in lesk strastnega sovraštva se mu je vrnil v oči.

Njegov peti tovariš je umrl in veriga, ki ga je vezala k mrliču, je bila razklenjena. Krvavih ust od šestega zoba, ki mu je bil v surovi šali izdrt, je poskočil od svojega ležišča, in ker njegov čuvaj ravno takrat ni pazil, je planil iz ječe, ven v prosti zrak, svoboden mož. Noč je bila in krenil je proti reki. Kmalu je zaslišal za seboj vpitje in krik.

Prišel je do reke, — črne, velike, veličastne, ki je valila svojo vodo počasi, zastavaje, proti severu. Tu počpuška za njim enkrat, dvakrat.

»Ne vem, kaj sem mislil v tem trenutku, toda naenkrat se mi je zasvetilo, da se rešim, če se naredim ustrelnega in kot tak padem v reko. Bila je edina

da social demokrati vselej, kadar zapoje liberalci »vižo« zoper »klerikalce«, to »vižo« ponovno in jo ponavljajo toliko časa, dokler liberalci ne podajo novega napeva, kateremu sledi liberalci zveste in in hvaležne ovčice social demokratične stranke. So pač, to moramo reči na žalost, časi minuli, ko se je krščanski in socialno demokratični delavec v skupnem navdušenju boril zoper delavstvu škodljiv in nevarni liberalizem. Treba le spomniti na visoki polet v letih bojov za splošno in enako volilno pravico.

Najbolj nadut, zakrknjen in sovražan političnim pravicam delavstva je bil liberalci vseh jezikov naše monarhije, najhujši in najzagrizenjši naš slovenski liberalci. Spomnimo tudi na dejstvo, kolikrat je padla delavstvu v hrbet liberalna stranka ob mezdah bojih delavstva. Primer bi lahko našli še več. Ali stvari so splošno znane in zato jih ni treba ponavljati.

V zadnjem času pojejo skupno pesem liberalci in social demokrati zoper sanacijo kranjskih deželnih financ. Seveda trobi vsak po svoje in bega in hujska in spravlja v zmotno delavstvo, ko razširjajo liberalci in social demokrati najrazličnejše bedastoče in laži o deželnih financah. »Vsak davek je nepriljubljen in nihče ne plačuje rad davkov.« To dejstvo hočeta liberalna in rdeča stranka izrabiti zase v političen profit. Pri tem seve pozabi liberalci, kako brdko bo udarjen, ko bo liberalna stranka prišla s sanacijo financ ljubljanskega mesta, social demokrat pa pozablja, da mora v Idriji prebivalstvu nalagati leto za letom visoke občinske doklade. In vendar bi človek po vpitju social demokratov menil, da socialno demokratična uprava teče lepo mirno naprej brez denarja, brez doklad.

Kakor vse avstrijske kronovine, tako je tudi kranjska dežela v svojem letnem gospodarstvu izkazovala vsako leto deficit. Vse kronovine z deželo Kranjsko vred so čakale na sanacijo deželnih financ, ki se je obetala od strani države. To se je izvršilo letos in splošno znano je, da so državni predokazi iz državnega davka na žganje ugotovljeni za vsako deželo posebej — posledica: Kdor hoče napraviti v deželnih financah red, je vedel sprčo znanega državnega predokaza, kako urediti deželne finance, da bo mogoče nadaljevati gospodarsko delo, pospeševati deželno kulturo, zadoščati potrebam šolstva, dobrodelstva, obrti in oživitvarjati ljudstvu potrebne in nujne socialne reforme.

Kranjski deželni zbor je v minullem zasedanju to nelahko, neprijetno, in lahko rečemo nepriljubljeno nalogo izvršil po načelu: Široki sloji ljudstva, — kmet, delavec, mali obrtnik —, naj bodo po možnosti varovani, primerno je pa prijeto veliko industrijo — veleobrtni, velika podjetja, banke, kratko, velikega davkoplačevalca.

In kako se je to izvršilo? Država je omejila deželam in občinam vir dohodkov do skrajnosti. Skoro izključno moreje dežele in občine in drugi avtonomni zastopi iskati dohodke le v dokladah na državne davke. Ti davki, od katerih smejo dežele in občine pobirati doklade, so v glavnem užitinski davek, vsi neposredni državni

ramama zmaje. »Povedati mi morate, kje je,« zaukažem in dvignem pest proti njemu. Prestrašen je čepel pred menoj.

»Tu se zazdi, da je dobil za trenutje poguma. «Pes,« zarohni nad menoj. Nikoli je ne najdeš. «Nato skoči na noge in zakriči: »Ali, Ali, pomagaj.« Ali je bilo ime črnemu čuvaju, ko sem bil prvič v ječi. Tu zagledam, kako seže v odprtino svojega galabieh in drugo trenutje se zablika revolverjeva cev proti meni. Jaz udarim in Albah je vodil ost svojega noža, ki se je skrnil možu v srce, in padel je. Strel je počil, toda krogla ni zadela. Začule so se stopinje od harema; jaz sem pa ubežal.

Nisem vedel, kaj bi storil. Preiskavali bodo, toda saj me ni nihče videl. Vrnil sem se domu in čakal. Moje sorodnike so sumili, a ti so bili zviti in policija ni gnala te reči predaleč. Preveč ljudi je vedelo, kakšna je bila Abdulova trgovina, in hitro so dejali, da ga je umorila ena njegovih prejšnjih žrtev, toda niso se posebno pobrigali, kdo.

Medtem sem iskal Salimo. Bila je sužnja v hiši tega sovražnika nekaj časa, potem je izginila. Prišel sem po reki do Kaire iskat jo. Toda — in tu se je zatresel Mahometu glas — nikjer je nisem mogel zaslediti. Izgubila se je, kakor kamen, ki ga vržeš v puščavo.

Toda Allah je velik in vsaj maščeval sem se zanj.

davki (zemljiški, hišnonajemninski in hišnorazredni davki) in pridobninski davek. Samo davek na pivo in davek na vrednostni prirastek nepremičnin je še deželam prost, pa skoro gotovo se bo država sčasoma polastila tudi teh davkov.

Kdor pregleda to vrsto davkov, iz katerih more in sme dežela zajemati vir dohodkov, temu bo kmalu jasno, kako naj se porazdele doklade, ako hočemo varovati malega človeka in kljub temu vsvariti v deželnih financah tak red, da bo mogoče zadostiti vsem ljudskim potrebam, ki trkajo dan za dnem na vrata deželnega zbora.

Potrebščina v deželnem proračunu za leto 1914 znaša nekaj manj kakor 8 milijonov kron. Ta potrebščina je tako ugotovljena, da so v njej obsežene skoraj izključno stvari, ki jih zahtevajo gospodarski in socialni interesi ljudstva. Zniževati to potrebščino, bi bilo istovetno, da se odpovemo vsemu kulturnemu in gospodarskemu in socialnemu delu za široke sloje ljudstva. Znižanje potrebščin, oz. tak način saniranja deželnih financ, ki bi bil na vse zadnje tudi mogoč, bi se reklo, da se hočemo odpovedati vsakemu kulturnemu, gospodarskemu in socialnemu napredku ljudstva, kar bi bilo, to bo priznal najhujši naš soprotnik, za deželo hujši in občutnejši udarec kakor primerno in zmerno zvišanje deželnih doklad.

To potrebščino je bilo tedaj pokriti z nakladami na gori omenjene davke in s posebnim davkom na pivo.

Za užitnino je določena 145odstotna doklada na državno užitnino. To znači: Vsak četrt litra vina se podraži za 2 (dva) vinarja. Užitnina na meso se tako neznatno poviša, da pride na 1 kilogram mesa povprek 1 vinar več davka, kakor doslej. To so sedaj vse skrivnosti deželne doklade na državno užitnino. Izključeno je tedaj, da bi se vsled tega moglo in smelo podražiti meso, ki je potrebna in tečna hrana zlasti za delavca. Le pri vinu smo prizadeti vsi, ki pohajamo gostilno, kar se pa dá z lahkoto v interesu žepa in zdravja zelo, zelo omejiti, če že ne popolnoma opustiti.

Doklade na ostale davke so se sledeče porazdelile. Dosedanja 40odstotna doklada se je zvišala za male davkoplačevalce na 55 odstotkov. Od vsake krone bo plačeval odslej 5 in pol vinarja, kdor je doslej plačeval 4 vinarje. Za vse kmečke občine ne bo to zvišanje nobena nova obremenitev, ker se cestnega zakona za toliko ali še več razbremene okrajne cestne doklade. To se pravi: Kdor je doslej plačeval 20 vin. cestne doklade v okrajni cestni sklad, bo odslej naprej plačeval 15 odst. v deželno blagajno, le 5 vin. pa v okrajni cestni sklad.

Iz tega je razvidno, da delavec, ki poseduje hišico ali kos zemljišča, ne bo od teh posesti plačeval nič več davka kakor doslej.

Za večje davkoplačevalce so se doklade določile na 75 odstotkov. Delavec, ki poseduje hišico in kos zemljišča, bo plačeval 55 vin., fabrikant, kateremu množe bogastvo pridne in žuljave roke delavca, bo plačeval 75 odstotkov. To diferenciranje pomeni velik uspeh deželnozborske delegacije S. L. S. Kar se še v nobeni deželi ni posrečilo, to je na Kranjskem izvojevala S. L. S. Če bi bilo odvisno od liberalcev, potem bi bili prizadeti v prvi vrsti mali ljudje na korist onih, ki žive in bogate od malih.

To so tedaj vse skrivnosti finančnega načrta vojvodine kranjske. S tem načrtom, ki je kljub protestu liberalcev in židovskega kapitalizma od cesarja že potrjen, je ustvarjena zdrava podlaga deželnim financam. S tem je pa dana tudi možnost, da bo deželni zbor mogel zadoščati potrebam ne samo kmečkega ljudstva, marveč bo mogel krepko in uspešno izvrševati naloge, tičoč se interesov delavstva samega. O tem prihodnjič.

Slovenski železničar.

Dornberg — Prvačina. Bilo je pred štirimi leti. Takrat smo začeli razmišljati, katera organizacija je za nas krščansko misleče železničarje najboljše. Izbere ni bilo veliko. Imeli smo pač že več strokovnih organizacij, a nam je bila edina le »Prometna Zveza« prilagodena. Ustanovili smo tudi pri nas plačilnico in smelo trdimo, z ustanovitvijo naše plačilnice se je začela med goriškimi železničarji orati trda medina. Upali smo, da dosežemo kaj zboljšanj v našem obupnem položaju, ali kmalu smo spoznali, da se ne grejemo ob domačem ognjišču, da stegujemo naše premrzle ude tja, koder se nas ne mara posebno in odkoder

nam pihajo le grenki dim nasproti. Kdo nam bo zameril, če i mi železničarji za napredkom stremimo, saj vendar nismo zadnji sloj človeštva na svetu. I mi se dobro zavedamo, da smo del poštenega slovenskega naroda, da spadamo med domač narod, kateremu bodi posvečeno naše dejanje in od katerega pričakujemo, da nam v borbi za boljše bodočnost našo in naših družin stoji zvesto in trdno ob strani z geslom: Svoji k svojim! Ozirali smo se na okrog po primernem kotičku, koder bi na domači grudi našli zavetje — organizacijo, ki bi nam saj enako, če ne boljše služila, kakor pa tuja nam »Prometna Zveza«. Sreča nam je bila mila, slovensko krščanska delavska organizacija »Jugoslovanska Strokovna Zveza« je odgrnila svoj blagodejni plašč in nas povabila pod njeno okrilje. Ali se naj še premišljamo? Nikakor ne! Nehvaležnost bi bila, ako bi trmo prezrli, da je J. S. Z. prav poseben za nas železničarje vstavila v svoja pravila posebne udobnosti, ki nam nobena druga organizacija nudi ti ne more. In zopet smo bili železničarji iz zelene vipavske doline, ki smo stopili kot prvi na plan. Dne 8. sušca t. l. smo se sestali in ustanovili plačilnico Jugoslovanske Strokovne Zveze, plačilnico »Prometne Zveze« pa smo opustili. Pristopilo je za pričetek veselost število članov in upamo, da se v doglednem času vrlo okrepimo. — Bodimo odkriti: Ljudje so dobri, ampak pomoči so potrebni, katere pa dosedaj niso našli; povsod se jih je pitalo z obljubami in zopet z obljubami, dejanj pa niso dosegli nikjer. Umljivo je tedaj, da so začetkom nekega nezaupni, da ne vpadejo kar tako v en dan, ampak proučivajo razvoj sicer počasi, ampak temeljito in iz takih vejic nastanejo naravno najmočnejše veje organizacije. V tej nadi gremo s pogumom na delo, ne ozirajoč se na zapejlane nasprotnike, ki so nam mogoče samo danes še sovražni, a jutri nam pa podajo roko v bratsko spravo, da korakajo z nami ramo ob rami v boj za boljše bodočnost. Ako se v kakem kraju zasadi kaka spominska lipica, nastopi slavnostni govornik, da obrazloži pomen tega drevesca, mu želi, da uspeva, da krepko kljubuje vsem viharjem, in jo naposled izroči v varstvo kaki javni korporaciji. Ko smo mi sadili grmič J. S. Z. za železničarje tiho in mirno, smo samo sklenili naprositi tiste naše moč — zastopnike, ki imajo v rokah moč, da nas sprejmejo pod svoje varstvo; da se razvijamo v močno drevo na vrtu S. L. S., to pa bodi naše neumorno delo. Vsem tovarišem, slovenskim železničarjem, pa kličemo odkrito in bratsko: Pridite k nam, da bomo močni in zmagoviti.

Izza kulis osrednjega odbora »Prometne Zveze«. Nemško glasilo »Prometne Zveze«, organizacije kršč. socialnih železničarjev v Avstriji, prinaša dolgovozne članke, v katerih se osrednje vodstvo, oziroma njega predsednik opravičuje in pere radi svojega čudnega nastopa kot krščanski železničar. Razni listi mu odgovarjajo na ta ali ta način, zadnja krščansko-socialna »Arbeiter Zeitung« pa prinaša članek, ki ga na ljubo in v pouk slovenskim članom imenovane železničarske organizacije prinašamo s pripombo: Cenjeni čitatelji naj sodijo sami sebi v prid. Članek se glasi: V »Prometni Zvezi« krščanskih železničarjev se bje nekaj časa sem čuden boj. Večina centralnega vodstva se je z dušo in telesom zapisala novo ustanovljeni stranki »Nemški centrum« poprej krščansko-socialni stranki pripadajočih poslancev pl. Pantz in Kemetter in si na vse kriplje prizadeva dosedaj nepolitično organizacijo zoper voljo večine članov poustrojiti v politično filialko nove stranke. Shod za shodom se vrši, na vseh se slišijo gromčji politični govori, namenjeni, da železničarje pripravijo za »Nemški centrum« in proti krščansko-socialni stranki. Imenovana dva poslanka sta seveda tudi pridna na delu; v skrivnih sestankih se posvetujeta s predsednikom Teiferjem in njemu zvestimi odborniki o načinu, kako bi se dalo 9000 članov Prometne zveze najhitreje prekuriti po svoji volji. Kdor bi se upiral, se takoj stare v prah, to je kot prvi skušil prvi podpredsednik Haider, ki je bil pod ničevno pretvezo iz organizacije izključen. Skupina Dunaj I, ena najmočnejših in ki ji je predsedoval g. Haider, se je protipravilno razpustila, ker se je Teifer zarekel, da hoče vse svoje nasprotnike »ugonobiti«. In s čim se hoče to početje opravičiti, oziroma utemeljiti? Baj je zahvalilo, da sta bila ravno gg. pl. Pantz in Kemetter tista moža, ki sta kot nekdanja člana krščansko-socialnega kluba državnih poslancev v zbornici edina v zadevi znanega 17milijonskega predloga inte-

rese železničarjev pravilno, pravično in dosledno zastopala in da sta ravno radi tega bila primorana iz imenovanega kluba izstopiti. Predvsem bodi pribito, da to ni res. Imenovana možaka sta svoj izstop že poprej priglasila in ko sta se zopet premislila, jima je dal klub v zadevi glasovanja za zgornji predlog popolnoma na prosto, da se odvežeta svojih obljub, torej ona sta od tega časa sem že opetovano in soglasno se izrazila, da niso bile zadeve železničarjev krive njuniga izstopa iz krščansko-socialne stranke in ustanovitve »Nemškega centra«, temveč pravi vzrok temelji globokeje. Nadalje bodi konstatirano, da sta gospoda pl. Pantz in Kemetter vse uspehe dosegla le na ta način, da sta se, kot takrat še res člana, pri vladi in v parlamentu žirirala kot zastopnika velike in mogočne krščansko-socialne stranke in da od časa njuniga izstopa nista dosegla za železničarje niti pičice. Da je vlada privolila železničarjem 15 milijonov kron in da so se napredovalne dobe skrajšale, pač ni nobena zasluga pl. Pantza ali Kemetterja, ampak to je sad pritiska vseh velikih delovnih parlamentarnih strank brez »Nemškega centra«. V prvih vrstah stoječim krščanskim socialcem gre hvala, da se je od vlade sploh kaj izsililo. Če pa danes gospodje od »Nemškega centra« svoj tendenciozno radikalni nastop od nekdanj hočejo izrabit na ta način, da zahtevajo od krščanskih železničarjev za dosegle uspehe hvaležnosti, in sicer neomejene hvaležnosti in politične trabantstva, tedaj se nam mora zasvitati, da jih ni nikdar vodila ljubezen do železničarjev, ampak zgolj rafinirano preračunana politična spekulacija. Mislili in računali so: Prometno zvezo priklenima, oziroma jo pridobimo za nas; ta je dovolj razširjena in ukoreninjena organizacija, ki nam zamore služiti enkrat, ko gradimo novo stranko kot najboljša opora in podlaga. To še ni vse. Ne da se od krščanskih železničarjev zahteva, da izpremene njih strokovno organizacijo v politično armado proti krščanskim socialcem, hoče se od njih še, da postanejo izdajalci svojih načel. »Nemški centrum« ni nikdar to, za kar se je ob porodu krstil, namreč kršč. stranka radikalne vrste, ki bi železničarjem ravno tako kakor katoliški Slovenci dobro došla, ne, »Nemški centrum« ni nič boljšega, kakor nekdanja propadla judo-liberalna stranka v novi obleki. In ker si ta stranka še podstopi pripisovati čuječnost nad programom velikega Luegerja, to nam jo posebno ogabi. Tem izvajanjem sledi nekaj kritike te nove stranke, ki pa le dokazuje, da je trditev prejšnjega odstavka resnična. Pove tudi, da je pl. Pantz v Leopoldstadtu na shodih rohnol nad krščanskimi železničarji, ker so pri volitvah oddali glasove krščanskemu socialcu dr. Mataji namesto socialnemu demokratu Elderschu. Članek sklepa: Za krščanske železničarje je položaj toliko kakor jasen, da je struga, v katero je zabredlo centralno vodstvo »Prometne zveze« pogubna zanje. Na tej poti nimajo železničarji pričakovati nikakih gospodarskih uspehov, če si jih resno žele, iščeja naj jih le pri vplivnih velikih krščanskih strankah in k tem se »Nemški centrum« ne sme prištevati. Vršilo se je že več velikih zborovanj članov »Prometne zveze« in na vseh se je energično zahtevalo, da naj se vrši izvanreden občni zbor. Mogočnjaki se seveda boje, ali priti mora do izvanrednega občnega zbora in do radikalnega čiščenja, ako to pravilno zahtevata dve tretjini vseh članov. Izključeno pa tudi ni, da se krščanski železničarji kar čez noč premislijo in si osnujejo drugo veliko železničarsko organizacijo po reelnih krščanskih načelih. Nekaj se mora zgoditi, in sicer čim prej, tem boljše! Tem izvajanjem pripomnimo samo toliko, da nam slovenskim železničarjem ni treba veliko razmišljati, kam naj se obrnemo. Nam je naše pribežališče znano, to je »Jugoslovanska Strokovna Zveza«. Zatecimo se v njo, nemške Miheljne pa pustimo, da se kampplajo, dokler imajo za kaj, za naše novice se ne bodo!

Jugoslovan. Strokovna Zveza.

Na Savi priredi J. S. Z. 29. t. m. ob 3. uri popoldne v »Delavskem Domu« shod. Poroča na njem načelnik J. S. Z. in deželni odbornik dr. Ivan Zajec.

V Kropi priredi J. S. Z. shod dne 29. t. m. po popoldanski službi božji. Govori na njem zapisnikar J. S. Z. urednik Francišek Kerhne.

Iz Idrije. Oprostite, gosp. urednik »Naše Moči«, ako vam potožimo, da nas glava boli od reklame »Slov. Naroda« glede povišanja deželnih doklad. Mi smo pa prepričani, da je narodna stranka povzročiteljica povišanja dež.

Protestantje na Irskem se hočejo upreti. Katoliški Irci, ki so jim protestanti popolnoma oropali zemljišča, so si postavno priborili homerule ali po naše samoupravo. To pa ni všeč irskim protestantom, ki so zbrali do 80.000 mož in groze, da se bodo uprli z orožjem, če dobe Irci svoje pravice. Angleška vlada pošilja vojake na uporne Ulsterčane.

Pijevo društvo, ki ima namen, da podpira katoliško nemško časopisje v Avstriji, šteje že 141.000 članov s 948 krajnimi skupinami.

Avstralci se boje Japoncev, ki se jim že dolgo časa cede sline po Avstraliji. Avstralski ministrski predsednik je te dni opozarjal na potrebo, da morajo imeti zato Angeži v Avstraliji močno vojno brodoge.

Srbski državni proračun izkazuje za leto 1914. 273.935.978 dinarjev dohodkov in stroškov 213.860.869 dinarjev. Vojni proračun pa izkazuje stroškov 54.335.159 dinarjev.

Izdajatelj in odgovorni urednik Miha Moškerc. — Tisk Katoliške Tiskarne.

Bogata zaloga ženskih ročnih del in zraven spadajočih potrebščin.

F. Meršol LJUBLJANA
Mestni trg 18.
Trgovina z modnim in drobnim blagom.

Velika izber vezenin, čipk, rokavio, nogavio, otroške obleke in perila, pasov, predpasnikov, žepnih robcev, ovrtnikov, zavratinlo, volne, bombaža, sukanca itd.

Predtiskanje in vezenje monogramov in vsakovrstnih drugih risb.



KUC
BR. NOVAKOVIĆ
Ljubljana-Ljubljana

Zdravniško priporočeno **kritvoroče vino, daje moč in zdravje.**

Vzorec 4 steklenice 5 kg franko po poštne povzetju K 4-80.

Edina zaloga **BR. NOVAKOVIĆ**
veletrgovina vina, vermuta, marsale, malage, konjaka, žganja itd.
LJUBLJANA.

Sladni čaj-zajtrk!

Krli 50% prihranka in okusen zajtrk, južina! dosežejo oni, ki namesto kave, čaja, kakaa, sladne kave, pijejo **sladni čaj**. Ako se ga uporablja pri dojenčkih namesto mleka za otroke, so otroške bolezni manj nevarne. Je za polovico cenejši. Dr. pl. Trnkoczyjev sladni čaj ima ime Sladni čaj. Je vedno bolj priljubljen. Povsod 1/4 kg zavoj 60 vin. Moč! Tudi pri trgovcih. Po pošti pošlje najmanj 5 zavojev lekarnar Trnkoczy v Ljubljani. Ta lekarnar je svojih osem otrok zredil s sladnim čajem. Glavne zaloge na Dunaju: lekarnar Trnkoczy: Schönbrunnerstrasse št. 109, Josefstadtstrasse št. 26, Radetzkyplatz št. 4. V Gradcu: Sackstrasse št. 4.

Priporočljiv zlasti za one, ki se čutijo bolne, slabe. Za resničnost tega naznanila jamči 5 tukaj navedenih trdk Trnkoczyjevih, istolako ugodne sodbe zavpanja vrednih oseb.

A. & E. SKABERNÉ, Mestni trg št. 10

Velika zaloga manufakturnega blaga, različno suknjo za moške obleke, volneno blago, kakor ševijoti, popelin, delen, itd. za ženske obleke. — Perilno blago, čefirji, kambriki, batisti v bogati izbiri. Različno platno in šifoni v vseh kakovostih in širinah; potrebšine za krojače in šivilje. Flanelaste in šivane odeje, različne preproge za postelje, kakor tudi cele garniture. — Novosti v volnenih in svilenih robcih in šalih. Namizni prtji, servijeti in brisačke iz platna in damasta.

Priznane nizke cene!

Posebni oddelek za pletenine in perilo. Vse vrste spodnje obleke za ženske in moške, kakor: srajce, hlače, krila, bodisi iz šifona ali pa tudi pletene iz volne ali bombaža. — Največja izbira v nogavicah v vseh barvah kakor tudi v vseh velikostih za otroke. — Predpasniki najnovejših krojev iz pisanega blaga, šifona, listra in klota. Stezniki ali moderci od najcenejših do najfinjših. Fini batististi, platneni in šifonasti žepni robci. — Zaloga gosjega perja in puha.

Vedno sveže blago!

"ZENIT"



Tovarne za asbestškrilj „ZENIT“
družbe z om. zavezo, Mor. Žumberk
dobavljajo najboljši in najcenejši
krouski materijal

Razširjajte med delavstvom Vaše glasilo
„Našo Moč“.

Lekarna „Pri kroni“ Mr. Ph. A. Bohinc
Ljubljana, Rimska cesta št. 24.

Priporočajo se sledeča zdravila:

Balzam proti želodčnim bolečinam, steklenica 20 v.
Kapljice za želodec, izvrstno, krepljivo in slast do jedi pospešujoče sredstvo, steklenica 40 v.
Kapljice zoper želodčni krč, steklenica 50 v.
Posipalni prašek, proti oginjivanju otrok in proti pojenju nog, steklenica 50 v.
Ribje olje, steklenica 1 krono in 2 kroni.
Salicilni kolodji, za odstranitev kurjih oči in trde kože, steklenica 70 v.
„Sladin“ za otroke, škatla 60 v.
Tinktura za želodec, o vajalno in želodec krepljivo sredstvo, steklenica 20 v.
Trpotčev sok, izvrstni pripomoček proti kašlju, steklenica 1 krono.
Železnato vino, steklenica 2 kroni 60 v in 4 krono 80 v.

AUSTRO-AMERICANA



Podniki v Ameriko
Najbolje želijo dobro, po ceni in
najboljše potovalec naj se obrnejo
na **Simona Himeletra**
v Ljubljani Kolodvorske ulice 20.
Bavarski Pijavica doje se brezoplačno.

Največja in najstarejša
tovarna lončenih peči in
raznih lončenih izdelkov
Avgušt Dreise, Ljubljana

— Mnogokrat odlikovana. —

Priporočajo se slavnemu občinstvu in prečistiti duhovščini v naročila na **štedilna ognjišča in peči**

preproste in najfinejše, izvršene v poljubnih modernih barvah in vzorcih najbolj strokovnjaški, solidno in trpežno po najnižjih cenah. Župniščem, samostanom in šolam dovoljujem znaten popust. Ilustrirani ceniki so na razpolago.



The PeKo shoe



Varstvena znamka.

Peter Kozina & Ko.
Tovarna čevljev v Trzinu, Gorenjsko.
Najmoderneje podjetje monarhije.
Otvoril sem lastno prodajalno
Na drobno v Ljubljani Na debelo
Breg št. 20 (Cojzova hiša).

Gričar & Mejač
Ljubljana, Prešernova ulica 9
priporočata svojo največjo zalogo
izgotovljenih oblek za gospode,
dečke in otroke.
Novosti v konfekciji za dame.

Pozor, slovenska delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in priporočljivi domači manufakturni trgovini

Janko Češnik
(Pri Češniku) LJUBLJANA
Lingarjeva ulica - Stritarjeva ulica
v kateri dobite vedno v veliki izbiri
najnovejše blago za ženska in moška
oblačila.

Cene najnižje. Cene najvišje.

Postrežba poštena in zanesljiva.

Solidno izdelane
dežnike in solnčnike
priporočajo
po najnižjih cenah
L. Mikusch, Ljubljana,
Mestni trg št. 15.



Svoji k svojim!

A. LUKIČ
Ljubljana, Pred Skofijo št. 19.
Konfekcijska trgovina
za dame, gospode, dečke in deklice
se najtopeje priporočajo.

IVAN JAX in SIN v Ljubljani,
Dunajska cesta 17
priporočajo svojo bogato zalogo raznovrstnih
voznih koles in šivalnih strojev
— za rodbino in obrt. —




Najboljša, najsigurnejša prilika za štedenje!

Ljudska Posojilnica
registrirana zadruha z neomejeno zavezo
v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 6
pritličje, v lastni hiši, nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo

sprejema hranilne vloge in vloge v tekočem računu, za katere jamčijo ne samo njeni zadružniki, temveč tudi

cela dežela Kranjska
in jih obrestuje po

4 3/4 0/0

brez kakega odbitka, tako da sprejme vložnik od vsakih vloženih 100 kron čistih obresti 4-75 kron na leto. Stanje vlog je bilo koncem marca 1913 čez 22 milijonov kron. Za nalaganje po pošti so poštahranilnične položnice brezplačno na razpolago.

Načelstvo.